

Пригоди Тома Соєра (стислий переказ)

Марк Твен

Події роману відбуваються на півдні Сполучених Штатів у містечку Сейнт-Пітерсбург напередодні Громадянської війни.

Стислий переказ скорочено, автор: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

ТОМ ГРАЄТЬСЯ, ВОЮЄ, ХОВАЄТЬСЯ

"Томе!". Ніякої відповіді. "Томе!". Ніякої відповіді. "І де дівся цей хлопець, хотіла б я знати... Томе!". Так шукала хлопця його старенька тітка Поллі. Хлопець спробував прошмигнути повз тітку, але вона схопила його за підтяжки і побачила, що він весь у варенні. Тітка взяла різку, щоб його покарати, але хлопець втік. Тітка Поллі любила Тома, бо він був сином її покійної сестри.

Том цілий день гуляв, а за вечерею тітка намагалася витягти з нього зізнання про те, що він не був у школі, а ходив купатися. Видав хлопця Сід, молодший Томів зведений брат. Він сказав тітці, що комірець Тома зашитий чорною ниткою, а вона зранку зашивала білою. Том зовсім не подумав про колір ниток, коли зашивав свій комірець після купання. Хлопець не чекав на покарання, а вискочив з-за столу і побіг на вулицю. Там він побився з якимось незнайомим хлопцем.

Додому Том повернувся пізно і, влізши обережно у вікно, опинився в засідці: перед ним стояла тітка. Вона побачила, що сталося з Томовими курткою й штаньми, і вже не вагалася, чи дати йому завтра важку роботу.

РОЗДІЛ ДРУГИЙ

ЧУДОВИЙ МАЛЯР

Наступного дня, у суботу, Том отримав від тітки завдання пофарбувати вапном доволі довгий дерев'яний паркан. Хлопець розумів, що друзі глузуватимуть з нього, коли побачать за роботою. Та раптом Тому спала на думку гарна ідея.

Він узяв щітку і спокійно заходився працювати. До нього підійшов Бен Роджерс, який гриз яблуко і вдавав пароплав. Том не звертав на нього уваги. Бен поглузував з Тома, що той працює, а він йде купатися. Том сказав, що білити паркан — рідкісне щастя, бо таке трапляється не кожен день. Хлопець водив щіткою, відходив, щоб помилуватися, оглядав зроблене. Бена це зацікавило, і він попросив дозволу побілити паркан. Том вдавав, що не можна, бо тітка веліла фарбувати акуратно і дбайливо. Бену довелося віддати Томові яблуко, і той дозволив.

Бажаючих пофарбувати не бракувало, а Том ще й отримував від хлопців різні речі, наприклад, повітряного змія, мармурові кульки, олов'яного солдатика. На паркані

з'явилися аж три шари вапна. Того дня Том відкрив великий закон, що керує вчинками людей, а саме: для того, щоб хлопчику або дорослому захотілось чого-небудь, треба тільки одне — щоб цього було нелегко добитись.

РОЗДІЛ ТРЕТІЙ

ЗАКЛОПОТАНИЙ ВІЙНОЮ І КОХАННЯМ

Тітка Поллі повела Тома у комору і дала за виконану роботу найкраще яблуко, а він нишком поцупив пряника. Хлопець помстився Сідові, закидавши його грудками землі, а потім відправився на міський майдан, де його армія та армія його найкращого друга Джо Гарпера влаштували війну. Після того, як армія Тома здобула перемогу, він подався додому.

Проходячи повз будинок, де жив Джеф Течер, Том побачив красиву незнайому дівчинку з голубими очима і золотавим волоссям. Хлопець відразу забув про Еммі Лоренс, свою дівчину. Щоб сподобатись незнайомці, Том кривлявся на всі лади. Дівчинка не звертала уваги і пішла в будинок, але перед дверима обернулась і кинула через паркан квітку. Том забрав квітку.

Після вечері Том пробрався до будинку незнайомки і став під вікном, у якому світилася свічка. Том ліг на траву і вирішив залишатися тут, поки не помре. Та раптом вікно розчинилося і служниця вилила на нього воду. Приголомшений герой кинув у вікно камінець і розбив скло.

РОЗДІЛ ЧЕТВЕРТИЙ

ЯК ТОМ МАЛО НЕ СТАВ ПЕРШИМ УЧНЕМ

У неділю Том засів зубрити вірші з Біблії. Томова кузина Мері подарувала йому складаний ніжик за те, що він гарно вивчить вірші. Згодом Сід, Том і Мері почали збиратися до недільної школи.

Навчання в недільній школі тривало півтори години, а потім починалася церковна служба. Сід і Мері завжди з власної охоти лишалися на проповідь. Том теж лишався, але для того, щоб виміняти у хлопців квитки різних кольорів. У недільній школі за два біблійні вірші, вивчені напам'ять, діти отримували маленький синій квиток. Десять синіх квитків обмінювалися на один червоний. Десять червоних квитків дорівнювали одному жовтому. За десять жовтих квитків директор нагороджував учня Біблією.

Того дня до школи завітали гості. Директор, містер Волтерс, представив суддю Течера, його брата Джефа, теж суддю, поважну пані, жінку Джефа. Жінка тримала за руку дівчинку, і Том впізнав, що це та сама незнайомка. Хлопець одразу почав "показувати себе", як тільки міг: тусав хлопців, смикав їх за волосся, кривлявся.

Містер Волтерс і вчителі хотіли показати себе перед гостями. Директор шукав, кому дати Біблію, але ніхто з дітей не мав досить квитків. І от Том Сойєр показав свою купу квитків. Директор мусив дати йому Біблію. Тома особисто познайомили з суддею Джефом Течером. Цей чоловік виголосив цілу промову про те, як гарно знати стільки біблійних віршів. Та коли він запитав, як звали двох перших апостолів, Том почервонів і спустив очі. А потім на своє нещастя ще й відповів: "Давид і Голіаф!"

РОЗДІЛ П'ЯТИЙ

"ЖУК-КУСАКА" І ЙОГО ЗДОБИЧ

На ранковій проповіді Тома посадили якнайдалі від розчиненого вікна, щоб він не розважався літніми краєвидами. Та навіть за таких обставин Том знайшов для себе цікаві заняття. Спершу він зловив муху, та тітка наказала випустити її. Потім хлопець витяг з кишені коробку і випустив з неї "жука-кусаку", досить великого, з міцними щелепами. Жук вкусив Тома за палець, тож хлопець відкинув його. Він покотився по церкві, впав на спину і безпорадно борсався, не вмючи перевернутись. До церкви забрів пудель і почав пробувати зловити жука. Багато людей тепер слідкували за жуком і собакою.

Коли пудель, забувши про жука, ненароком сів на нього, у церкві розляглося несамолюбне скавучання. Пудель гасав по церкві зі швидкістю світла, а потім вискочив на коліна свого хазяїна. Усі в церкві ледве стримували сміх.

Том Соєр повертався додому веселий, вирішивши, що можна знайти задоволення й у молитві, коли тільки внести в неї деяку різноманітність.

Стислий переказ скорочено, автор: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

РОЗДІЛ ШОСТИЙ

ТОМ ЗНАЙОМИТЬСЯ З БЕККІ

В понеділок уранці Том Соєр прикидався хворим, щоб не йти до школи. Спершу він вдавав, що на хворому пальці ноги у нього починається гангрена. Потім він сказав тітці, що у нього болить і хитається зуб. Зуб дійсно хитався, і тітка вирвала його. Довелося йти до школи.

На вулиці Том зустрів Гекльберрі Фінна, сина місцевого п'янички. Всі матері в містечку вважали, що Гек ледащо, поганий, невихований хлопчисько. Гекльберрі одягався у недоноски з плеча дорослих людей, блукав, де йому хотілося, не ходив ні до школи, ні до церкви.

Цього разу Гекльберрі ніс дохлу кішку, якою хотів вивести бородавки. Для цього потрібно було піти вночі з кішкою на цвинтар, у таке місце, де поховано якусь злу людину. І ось опівночі прийде чорт, а може й два-три. І коли вони потягнуть чолов'ягу геть, треба жбурнути кішку за ними і сказати: "Чорт за мертвяком, кіт за чортом, бородавки за котом, геть від мене всі разом". Том і Гек домовилися цієї ночі піти на цвинтар. Том виміняв у Гека кліща на свій зуб і пішов до школи.

Том запізнився на урок, і вчитель спитав, чому це сталося. Том уже ладен був збрехати щось, коли раптом побачив ту саму дівчинку-незнайомку. Він побачив, що єдине вільне місце в тій половині класу, де сиділи дівчата, було біля неї, і миттю відповів, що зупинявся поговорити Гекльберрі Фінном. За це вчитель побив Тома різками, а потім посадив з дівчинкою. Том дізнався, що звати її Беккі, й відразу признався дівчинці, що любить її.

РОЗДІЛ СЬОМИЙ

ПЕРЕГОНИ КЛІЩА І РОЗБИТЕ СЕРЦЕ

Том не довго сидів біля Беккі, бо вчитель побачив їхнє спілкуванні і пересадив хлопця на його місце поряд з Джо Гарпером. Та і тут Том знайшов, чим зайнятися. Він витяг кліща, і вони з Джо почали шпильками муштрувати комаху. Друзі так захопилися, що почали сваритися, чия черга гратися кліщем. Вчитель вдруге за день побив Тома, дісталось і Джо.

На великій обідній перерві, коли діти пішли додому, Том і Беккі лишилися в школі. Хлопець запропонував Беккі заручитися з ним. Він пояснив, що вона повинна пообіцяти, що ніколи ні за кого не піде, крім нього, а потім вони поцілуються. Дівчинка соромилася, але погодилася. Том був такий щасливий, що раптом згадав у розмові свою колишню, Еммі Лоренс. Беккі відразу здогадалася, що вона не перша, з ким заручений Том. Дівчинка заплакала, а Том, щоб перепросити, запропонував їй найкращу свою дорогоцінність — мідну кульку від камінної решітки. Дівчинка відмовилася брати кульку, і Том пішов зі школи, щоб цього дня більше не повертатися.

РОЗДІЛ ВОСЬМИЙ

МАЙБУТНІЙ СМІЛИВИЙ ПІРАТ

Том пішов у ліс біля будинку вдови Дуглас на вершині Кардіфської гори. Хлопець пробрався у самісіньку хащу і сів відпочити під дубом. Серце у Тома краяла туга. Він вирішив втекти з дому і стати піратом.

Раптом у хащі пролунав звук іграшкової бляшаної сурми. Том витяг з купи хмизу саморобний лук, стрілу, дерев'яний меч і бляшану сурму, миттю озброївся і, босий, в одній тільки сорочці, помчав назустріч ворогові. Це був Джо Гарпер, так само легко одягнений і теж озброєний з голови до ніг. Хлопці почали гру в Робін Гуда.

Коли хлопці поверталися додому, то дуже жаліли, що тепер нема розбійників. Обидва запевняли, що вони скоріше згодилися б бути протягом року розбійниками в Шервудському лісі, ніж президентами Сполучених Штатів ціле життя.

РОЗДІЛ ДЕВ'ЯТИЙ

ТРАГЕДІЯ НА ЦВИНТАРІ

Тієї ночі Гек Фін прихопив дохлу кішку і вони разом з Томом відправилися на цвинтар. Хлопці знайшли свіжу могилу і стали за кілька кроків від неї, біля трьох великих ясенів. Раптом вони почули, що хтось йде. Том і Гек заховалися і побачили три постаті. Гек впізнав вічно п'яного Мефа Поттера, індієць Джо і молодого лікаря Робінзона. Ті прийшли викопувати труп. Коли Меф Поттер та індієць Джо справилися з роботою, вони почали вимагати в лікаря, щоб доплатив їм. Лікар сказав, що вже за усе заплатив, та індієць Джо сказав, що має інші рахунки. Джо говорив, що колись приходив на кухню лікаря і попросив їсти, але той вигнав його, а коли Джо присягнувся відплатити за це, батько лікаря запроторив його в тюрму.

Між чоловіками зав'язалася сутичка, і лікар ударом кулака звалив індієць Джо на землю. Поттер від несподіванки впустив ножа і кинувся на лікаря. Індієць Джо скочив на ноги і підняв ножа, впущеного Поттером. Раптом лікар вирвався з рук Поттера, схопив важку дошку з могили і гепнув нею Поттера так, що той повалився на землю. В цю саму хвилину Джо встромив у лікаря ніж і вбив його.

Перелякані Том і Гек притьмом кинулися тікати. Тим часом Поттер отямився, а в його руці уже був ніж, який поклав туди індієць. Джо сказав Поттеру, що це саме він убив лікаря. Поттер повірив, бо ввечері пив горілку і тепер нічого не пам'ятав. Поттер просив Джо не видавати його. Індієць пообіцяв не казати нікому, і вони розійшлися.

Стислий переказ скорочено, автор: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

РОЗДІЛ ДЕСЯТИЙ

ВИТТЯ СОБАКИ ВІЩУЄ БІДУ

Налякані Том і Гекльберрі сховалися у старій чинбарні. Гек вважав, що їм треба мовчати, бо індієць Джо може вбити і їх. Друзі поклялися кров'ю нікому не розповідати про злочин.

У дірку на другому кінці будинку, де сховалися друзі, пролізла якась постать. Раптом біля хлопців моторошно завив собака, а це був поганий знак. На щастя, Том помітив, що собака стоїть до них задом і виє на якусь людину, що лежить і хропе. Друзі підійшли туди і побачили Мефа Поттера. На нього і вив собака.

Коли Том уліз у вікно своєї спальні, ніч уже майже минула. Він не помітив, що Сід не спав.

Зранку за сніданком усі поводитися дивно: Томові ніхто не дорікав, всі уникали його погляду. Він намагався бути веселим, але ніхто навіть не посміхнувся на його жарти. Після сніданку тітка відвела його вбік, почала плакати і скаржитись на нього, але сказала, що вже не буде намагатися виправити його. Це було гірше за тисячу різок, і серце у бідного Тома боліло тепер більше, ніж його тіло. Похмурий і сумний прийшов Том до школи і разом з Джо Гарпером підставив спину під різки за те, що вчора після обіду не з'явився до школи. А ще гірше йому було, бо Беккі повернула йому мідну кульку.

РОЗДІЛ ОДИНАДЦЯТИЙ

ТОМ ЗАЗНАЄ МУК СОВІСТІ

Годині о дванадцятій вдень по всьому містечку раптом пронеслася жахлива звістка. Біля вбитого лікаря було знайдено скривавленого ножа, і хтось пізнав, що цей ніж належав Мефові Поттеру. Все місто зібралося на цвинтарі. Том і Гекльберрі теж були там і вдавали, наче не знають один одного. Одні люди жаліли лікаря, інші вважали, що це наука крадіям трупів.

Поттер підійшов до людей. У нещасного лице було сіре, а в очах — жах. Індієць Джо теж був тут, і він посвідчив, що саме Поттер вбив лікаря.

Жахлива таємниця і докори сумління цілий тиждень після цього не давали Томові спати вночі. Мало не щодня у цей сумний час Том ходив до віконечка тюрми і передавав бідоласі Поттеру всякі смачні речі, які вдавалося здобути.

Мешканцям містечка дуже кортіло покарати метиса Джо за крадіжку трупів, але він викликав такий страх, що ніхто не наважувався взяти на себе почин у цій справі, а тому цей намір був залишений.

РОЗДІЛ ДВАНADЦЯТИЙ

КІТ І ЛІКИ

Беккі Течер перестала ходити до школи, бо захворіла, і в Тома почалися нові турботи. Він блукав уночі навколо її будинку і почував себе дуже нещасним. Тітка стурбувалась і почала його лікувати, пробуючи всі можливі засоби. Спершу вона лікувала його водою, потім купила нові ліки — "болевгамовувач". То був справжній вогонь у рідкому стані! Хлопець став обмірковувати всілякі плани порятунку, і нарешті почав вдавати, що ліки йому подобаються. Тітка дозволила приймати ліки самому, і Том виливав їх у щілину підлоги у вітальні.

Якось Том дав спробувати ліки їхньому котові Пітеру. Кіт просто оскаженів і вчинив у кімнаті страшенний розгاردіаш. Тітка відразу зрозуміла, що на kota подіяли ліки, і насварила хлопця. Тоді Том сказав тітці, що вона без жалю попекла йому цими ліками всі кишки. Тітку Поллі почала мучити совість.

Нарешті Беккі з'явилася у школі, та вона зовсім не звертала увагу на вибрика Тома, і він знову став сумний.

РОЗДІЛ ТРИНАДЦЯТИЙ

ЗГРАЯ ПІРАТІВ ПІДНІМАЄ ВІТРИЛА

Том вирішив покинути містечко. До нього приєднався Джо Гарпер, якого відшмагала мама за випиті вершки. Друзі домовилися стати піратами.

За три милі від їхнього містечка, на річці Міссісіпі був довгий, вузький лісистий острів з піщаною мілиною. Саме на цей Джексонів острів друзі і вирішили переселитися. Вони розшукали Гекльберрі Фінна, і він охоче приєднався до них.

Хлопці розійшлися, домовившись зустрітися на березі ріки опівночі. Кожен мав узяти з собою вудочки й гачки, а також їжу, яку їм пощастить здобути.

Опівночі Том з'явився на березі річки з великим шматком вареної шинки та ще з деяким провіантом. Том назвав себе Чорним Месником Іспанських морів, Гек — Кривавою Рукою, а Джо — Грозою Океанів.

Гроза Океанів теж роздобув чималий шмат свинини і ледве дотяг його до місця. Кривава Рука приніс казанок і все, щоб робити цигарки і курити.

Хлопці викрали пліт і перебралися на острів. З плота прихопили старе вітрило, щоб зробити з нього намет. Кожен з хлопців мав чому радіти. Гек був задоволений, бо наївся досхочу, Том тішився, що не треба вставити зранку до школи. Згодом втомлені пірати лягли спати. Тома і Джо трохи мучила совість за втечу і вкрадене з дому м'ясо.

РОЗДІЛ ЧОТИРНАДЦЯТИЙ

ТАБІР ЩАСЛИВИХ РОЗБІЙНИКІВ

Уночі хвилі віднесли їхній пліт, і зранку хлопці навіть раділи, що між ними і цивілізованим світом нема зв'язку.

Гек знайшов поблизу джерело чистої води, хлопці закинули вудочки, і на сніданок була риба з шинкою. Поснідавши, вони лягли в холодку, поки Гек курив свою люльку, а потім вирушили всі разом в ліс на розвідки. Та нічого дивовижного вони не знайшли, тільки довідались, що від найближчого берега острів відокремлює вузька протока

завширшки якихось двісті ярдів. Купалися вони мало не щогодини і тому повернулися до табору вже надвечір.

Через деякий час вони почули якийсь особливий звук. Вийшовши на берег, хлопці побачили посередині ріки невеличкий пароплав, на палубі якого було багато народу. Навколо пароплава снувало безліч човнів. Пароплав видав три тужних сигнали. Том сказав, що цей звук означає, що хтось утопився. Раптом хлопець зрозумів, що стріляють тому, що вони, Том, Гек і Джо, потонули. Миттю наші пірати відчували себе героями.

Після вечері Джо насмілювався спитати у товаришів, як вони поставляться до думки вернутись додому. Гек і Том почали збиткуватися над Джо, тож той сказав, що пожартував.

Коли Гек і Джо заснули, Том знайшов два шматки білої кори платана і нашкрябав на кожному кілька рядків своєю "червоною охрою". Один із них він згорнув трубкою і сховав у кишеню, а другий — у бриль Джо. Крім того, Том поклав у бриль кілька своїх цінних речей. Потім він прожогом кинувся до берега.

*Стислий переказ скорочено, автор: Світлана Перець.
Авторські права на переказ належать Укрлібу*

РОЗДІЛ П'ЯТНАДЦЯТИЙ

ТОМ НИШКОМ ВІДВІДУЄ ДОМІВКУ

Том перейшов вузьку протоку, пішов далі прибережним лісом, а потім вліз у човен, що був прив'язаний до корми пароплава. Скоро пароплав поплив. Через 15-20 хвилин Том був на березі. Незабаром він опинився біля тітчиного будинку. У її вікні було світло, бо там сиділи: тітка Поллі, Сід, Мері й мати Джо Гарпера.

Том проник у кімнату і сховався під ліжком. Тітка Поллі плакала за Томом і говорила, що він не був таким уже й поганим. Місіс Гарпер теж шкодувала за сином і говорила, що вершки вона сама вилила, а сина побила ні за що. Том під ліжком заливався сльозами. Він хотів вилізти, але стримував себе. Хлопець довідався, що їх шукали, а коли знайшли пліт, вирішили, що хлопці втопилися. Сьогодні була середа, і якщо до неділі тіл не знайдуть, у неділю вранці відбудеться панахида.

Коли всі розійшлися, тітка стала на коліна і почала молитись за Тома, навіть не уявляючи, що він під її ліжком. Томові ще довго довелося лежати тихо, поки тітка заснула. Том хотів лишити кусок кори, але передумав. Він поцілував тітку і пішов геть.

Коли Том повернувся у табір, ніч уже кінчалася. Джо знайшов записку, у якій йшлося про те, що коли Том не повернеться до сніданку, то усі його речі — їхні. Джо вважав, що друг неодмінно повернеться, бо щось задумав.

Том таки з'явився, бо поки друзі міркували про Томів вчинок, він купався. За сніданком Том розповів (і трохи прикрасив) свої пригоди.

РОЗДІЛ ШІСТНАДЦЯТИЙ

ПЕРШІ ЛЮЛЬКИ. — "Я ЗАГУБИВ НОЖИКА"

Після сніданку вони довго гралися, але помалу розійшлися в різні боки і

замислилися про рідні домівки.

Джо занепав духом майже безнадійно. Він так тужив за домом, що ледве стримувався від сліз. Гек також зажурився. Том був пригнічений, але бадьорився: у нього була таємниця, яку він поки що не хотів відкривати товаришам. Та коли Джо і Гек зібралися йти додому, Том розповів їм свою таємницю. Тепер хлопці весело повернулися у табір.

Після обіду Гек почав вчити Тома і Джо курити. Цих двоє вдавали, що їм дуже подобається, але їх нудило. Джо раптом сказав, що загубив свого ножика, тому йде шукати. Том пішов йому "допомагати". Гек чекав на них, а потім знайшов їх у лісі, далеко один від одного; обидва були бліді і спали міцним сном. Після вечері Том і Джо не курили, пояснюючи це тим, що у них негаразд із шлунком.

Десь опівночі на острові почалася гроза. Вітер украв намет, а в великий платан, під яким вони завжди ночували, вдарила блискавка. На щастя, друзі сховалися в цей час під дубом.

РОЗДІЛ СІМНАДЦЯТИЙ

ПІРАТИ ПРИСУТНІ НА ВЛАСНОМУ ПОХОРОНІ

Суботнього вечора у містечку всі сумували за хлопцями. Беккі Течер зажурено ходила одна по шкільному двору і почувала себе дуже нещасною. Вона жаліла, що віддала Тому мідну кульку. Тепер у неї не було нічого на спогад про нього.

Наступного ранку в церкві зібралося багато людей. Прийшли тітка Поллі з Сідом та Мері, а за ними і родина Гарперів — усі одягнені в чорне. Священник почав молитися, проспівали зворушливий гімн, потім виголошена була проповідь. Священник нагадав кілька зворушливих випадків із життя загиблих. Хлопці, виявляється, були ніжною, великодушною вдачею.

Публіка ридала, і от раптом до вівтаря стали наближатися троє померлих. Том попереду, за ним Джо і позаду розгублений Гек, в обвислому дранті. Вони весь час сиділи на порожніх хорах, слухаючи надгробну промову про самих себе, а тепер вийшли.

Тітка Поллі, Мері й Гарпери кинулися до своїх воскреслих улюбленців, вкриваючи їх поцілунками. Навіть Гека приголубила тітка Поллі, і хлопець засоромився.

РОЗДІЛ ВІСІМНАДЦЯТИЙ

ТОМ РОЗПОВІДАЄ ПРО СВІЙ ВІЩИЙ СОН

У цьому й полягала велика таємниця Тома: він задумав повернутися додому разом із своїми піратами і бути присутнім на власному похороні.

У понеділок вранці за сніданком тітка Поллі й Мері були надзвичайно добрі до Тома і охоче задовольняли всі його бажання. Том збрехав, що бачив пророчий сон, і розповів усе, що бачив і чув тієї ночі, коли лежав під ліжком. Тітка повірила в це, а Сід щось запідозрив.

У школі Том і Джо були справжніми героями. Том надумав, що тепер він може обійтися без Беккі Течер, тож вдавав, що не помічає її, і спілкувався з Еммі Лоренс. Беккі вирішила відімстити і дружила тепер з Альфредом Темплом. Тома охопили

ревності. О дванадцятій годині він утік додому, а Беккі прогнала Альфреда, сказавши, що ненавидить його. Альфред легко догадався, що його просто використовували. Він розгорнув Томову книжку на тій сторінці, де був заданий урок, і залив усю сторінку чорнилом. Беккі побачила, що він зробив, але сховалась швидко непомічена. Вона побігла додому, сподіваючись зустріти Тома й розповісти йому про книжку. Але на півдорозі дівчина змінила свій намір: вона пригадала, що Том навмисне не звертав на неї уваги, і тепер мріяла побачити, як його відшмагає вчитель.

РОЗДІЛ ДЕВ'ЯТНАДЦЯТИЙ

"Я НЕ ПОДУМАВ"

Тітка Поллі дізналася від місіс Гарпер правду, бо Джо розповів їй, що Том в той вечір просто пробрався додому й підслухав їхню розмову. Том виправдовувався перед тіткою і розповів про кору, яку хотів їй залишити. Тітка Поллі вибачила йому і відправила до школи, а сама знайшла драну Томову куртку, яку він носив під час своїх піратських пригод. У кишені лежала кора, на якій було нашкрябано, щоб вона не хвилювалася. Тітка заплакала і промовила, що готова прощати Томові мільйон гріхів.

Стислий переказ скорочено, автор: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

РОЗДІЛ ДВАДЦЯТИЙ

ГЕРОЇЧНИЙ ВЧИНОК ТОМА

Учитель Томової школи, містер Доббінс, замолоду мріяв бути лікарем. Тому щодня, сидячи в класі, він виймав із шухляди, яка замикалася на ключ, книжку з анатомії людини і читав. Цього дня він забув витягти ключ. Коли Беккі зайшла у порожній клас і помітила це, цікавість зборола її, і вона витягла "Анатомію". Раптом до класу зайшов Том. Беккі швидко згорнула книжку і так невдало, що роздерла малюнок до середини. Дівчинка заплакала, бо боялася, що вчитель поб'є її, а такого ще не траплялося.

На уроці вчитель спершу покарав Тома за чорнило на книжці, а потім виявив роздерту сторінку в "Анатомії". Він почав допит кожного учня і коли дійшов до Беккі, Том скочив на ноги й гукнув, що це зробив він. Том без єдиного крику витримав нещадну кару і так само байдуже сприйняв додаткове покарання — наказ залишитися в школі на дві години після уроків. Нарешті Том і Беккі помирилися.

РОЗДІЛ ДВАДЦЯТЬ ПЕРШИЙ

ПОЗОЛОЧЕНА ЛИСИНА

Наближалися канікули. Учитель, завжди суворий, став ще суворішим і вимогливішим, бо хотів, щоб школа відзначилась на іспитах. Його палиця і лінійка тепер рідко лежали без діла. Бив містер Доббінс боляче і карав за найнікчемніші провини. Тож учні надумали помститися йому. Хлопці домовилися з сином маляра, бо учитель харчувався в будинку його батька. Перед усякою великою подією вчитель любив підкріпитися вином, і син маляра обіцяв товаришам, що напередодні іспитів, як тільки той вип'є й засне в своєму кріслі, він "зробить усю цю штуку".

Настав урочистий день іспитів. О восьмій годині вечора будинок школи було

яскраво освітлено і прикрашено. Учитель сидів, як на троні, у великому кріслі, на високому помості. Було видно, що він добре випив.

Коли учитель почав малювати на дошці карту Америки, щоб потім проекзаменувати всі класи з географії, почулося хихотіння. Якраз над головою вчителя в стелі був отвір, і через отвір повільно спускалася кішка на мотузку, причому голова її була туго закручена ганчіркою, щоб вона не нявкала. Коли кішка опустилася до його голови, вона у відчаї схопилася пазурами за перуку вчителя і разом з своєю здобиччю миттю була втягнута в отвір на горище. А навколо голого черепа містера Доббінса несподівано розлилося сяйво, бо син маляра позолотив йому лисину!

РОЗДІЛ ДВАДЦЯТЬ ДРУГИЙ

ТОМ ЧЕКАЄ КАРИ НЕБЕСНОЇ

Настали канікули, але Тому вони чомусь здавалися нудними. Він пробував писати щоденника, разом з Джо Гарпером зібрав групу музикантів, грався з хлопцями три дні в цирк, та все одно йому було нудно.

Беккі Течер поїхала на літо з батьками до свого рідного містечка Константинополя. Після її від'їзду життя Тома ніби потьмарилося. Він раптом захворів на кір і провів 2 тижні у ліжку, а потім хвороба повернулася, і хлопець пролежав ще 3 тижні.

РОЗДІЛ ДВАДЦЯТЬ ТРЕТІЙ

ПОРЯТУНОК МЕФА ПОТТЕРА

У містечку призначили день суду над убивцею, і всюди говорили тільки про це. Том і Гек жаліли Поттера, бо той частенько захищав Гека і визволяв з біди. Ввечері друзі провідали Поттера і дали трохи тютюну й кілька сірників.

Том повернувся додому зовсім пригнічений. Наступні два дні він вештався навколо будинку суду. Гек теж це робив, але вони старанно уникали один одного. На кінець другого дня в містечку говорили, що свідчення індієця Джо незаперечні. Того вечора Том повернувся додому дуже пізно і вліз до спальні через вікно. Він був страшенно схвилюваний і довго не міг заснути.

Наступного ранку все містечко прийшло на суд. І ось адвокат попросив до слова Томаса Сойєра. Хлопець розповів, що 17 червня опівночі був на цвинтарі з дохлою кішкою. Йому сказали не називати ім'я його супутника, якого у свій час теж допитають. Том розповідав про все, що тоді сталося, а публіка слухала, роззявивши роти. Загальне хвилювання дійшло краю, коли Том дістався до сцени вбивства. Раптом у залі торохнуло скло: індієць Джо стрибнув у вікно і втік.

РОЗДІЛ ДВАДЦЯТЬ ЧЕТВЕРТИЙ

ВЕЛИЧНІ ДНІ — ЖАХЛИВІ НОЧІ

Том ще раз став уславленим героєм, а місцева газетка розхвалила його до неба. Його дні були днями слави й радості, але ночі були повні жаху, бо індієць Джо гуляв на волі. Його шукали по всій окрузі, обіцяли винагороду за його голову, але злочинця так і не знайшли.

РОЗДІЛ ДВАДЦЯТЬ П'ЯТИЙ ПОШУКИ ЗАКОПАНОГО СКАРБУ

Якось Том відчув непереможне бажання копати землю, щоб знайти сховані скарби. Компанію Тому склав Гек Фінн. Вони дістали скалічене кайло та лопату і вирушили в дорогу. Друзі копали в багатьох місцях, але нічого не знаходили. Потім Том запропонував копати під старим деревом на Кардіфській горі, за будинком удови. Хлопці знову копали, але марно. Зрештою вони вирішили закінчити справу вночі, та і тоді не знайшли нічого. Том вирішив, що скарби можуть бути у старому будинку, де живуть привиди.

РОЗДІЛ ДВАДЦЯТЬ ШОСТИЙ СКАРБ ВИКРАЛИ РОЗБІЙНИКИ

Наступного дня була п'ятниця, тож хлопці вирішили, що це поганий день, щоб йти до зачарованого будинку. Цього дня вони грали у Робін Гуда.

У суботу хлопці знову копали, але й цього разу їхня робота була даремна. Нарешті Том і Гек наважилися увійти у зачарований будинок. Вони побачили кімнату, зарослу травою, без підлоги, без штукатурки, вікна без шибок, старовинний комин, зруйновані східці. Потім вони пішли на другий поверх, та там теж не було нічого цікавого.

Коли друзі вже хотіли зійти вниз, раптом почули голоси. Увійшли двоє. Один із них був старий глухонімих іспанець, що його останнім часом один чи два рази бачили в містечку, а другого хлопці не знали. Друзі відразу впізнали в іспанцеві індієця Джо.

Волоцюги говорили про свої справи, а потім снідали. Незабаром обидва заснули. Та Том з Геком не змогли втекти, по під їхніми ногами скрипіли дошки.

Довелося чекати аж до вечора. Волоцюги прокинулися і відкопали у кімнаті мішок зі сріблом, який раніше тут сховали. Хлопці почули, що там було 600 доларів. Жадібними очима стежили вони за кожним рухом волоцюг. Та коли індієць Джо ще раз вдарив у яму ножом, то нашттовхнувся на якусь скриньку. Приятель індієця сказав, що бачив неподалік лопату й кайло. Чоловіки принесли інструменти хлопців і відкопали невелику скриньку, у якій знайшли золото.

Раптом волоцюги почали міркувати, звідки тут могли взятися кайло і лопата. Вони боялися залишати свої гроші тут, щоб часом хтось не прийшов і не відкопав. Джо сказав, що забере гроші у номер другий, під хрестом. Раптом індієць вирішив перевірити, чи нікого нема на верхньому поверсі. Хлопці дуже налякалися, але індієць до них не добрався, бо старі сходи завалилися під ним.

Незабаром волоцюги вислизнули з будинку в темряву і попрямували до річки з своєю коштовною скринькою. Том і Гек вирішили стежити за індієм, що дійти за ним до "номера другого" і забрати гроші собі.

РОЗДІЛ ДВАДЦЯТЬ СЬОМИЙ ТРЕМТИТЬ І ВИСЛІДЖУЄ

Наступного дня Том вирішив, що їм з Геком обов'язково треба вислідити індієця.

Хлопці дійшли до думки, що "номер два" — це номер кімнати у корчмі. У містечку було тільки дві корчми. Том швидко довідався, що в кращій корчмі, в номері другому давно жив молодий адвокат. У гіршій корчмі номер другий був якийсь таємничий. Син корчмаря розказав Томові, що ця кімната була завжди замкнена і з неї виходять тільки вночі. Задні двері цього другого номера виходили у маленький завулок між корчмою і старим складом цегли. Том і Гек придумали роздобути побільше ключів і першої ж темної ночі піти туди й спробувати відімкнути ці двері. Гек мав слідкувати за індіємцем Джо, бо той казав, що збирається зайти до містечка і ще раз пошукати нагоди здійснити помсту.

РОЗДІЛ ДВАДЦЯТЬ ВОСЬМИЙ

У ЛІГВІ ІНДІЙЦЯ ДЖО

Через два дні, в четвер, Том і Гек пішли ввечері до корчми. Гек стояв на варті, а Том увійшов до провулка. Гек довго чекав друга, а потім Том прибіг і сказав, що треба тікати. У зруйнованій різниці край містечка, куди вони прибігли, Том розповів, що двері у номер два були зовсім не зачинені, а коли він зайшов, то побачив п'яного індієця Джо, який спав. Гек сказав, що тепер саме час забрати скриньку, але Том вважав, що не варто ризикувати, бо біля індієця лише одна порожня пляшка. Тож хлопці вирішили, що Гек буде стежити щоночі, поки не станеться так, що індієця не буде в кімнаті. Тоді Гек покличе Тома і вони викрадуть скриньку.

РОЗДІЛ ДВАДЦЯТЬ ДЕВ'ЯТИЙ

ГЕК РЯТУЄ ВДОВУ

У п'ятницю вранці Том почув радісну звістку: з канікул повернулася родина судді Течера. Том зустрівся з Беккі, і вони чудово провели час. Наступного дня мав відбутися пікнік, на який були запрошені всі діти містечка.

Тієї ночі Гек не подав сигналу. Зранку усі діти під крильцем кількох юних леді і джентльменів сіли на пароплав, який повіз їх на другий берег. За три милі від містечка пароплав зупинився навпроти порослої лісом долини і причалив до берега. Юрба посунула на берег, а коли всі поїли і відпочили, то вирушили до печери на горі.

Головна галерея печери Мак-Дугала розгалужувалася на багато ходів. Говорили, що тут можна блукати протягом довгих днів і ночей і ніколи не знайти виходу. Діти почали заходити в бічні ходи, зустрічали одне одного у тих місцях, де коридори знову з'єднувалися. Помалу мандрівники купками вибігали до виходу. Уже був вечір, і діти пішли на пароплав, щоб відправитися додому.

Цього вечора Гек побачив, як два злочинці, тримаючи клунок, кудись йдуть. Хлопець прослідкував за ними і виявив, що індієць збирається пробратися у будинок вдови Дулас. Джо розповів напарнику, що хоче помститися, бо чоловік вдови був суддею і колись запроторив його до тюрми. Почувши це, Гек кинувся тікати і прибіг до будинку валлійця. Там хлопець розповів про спланований напад на вдову. Старий валлієць і два його сини, прихопивши зброю, пішли до будинку вдови.

РОЗДІЛ ТРИДЦЯТИЙ

ГЕКОВА РОЗПОВІДЬ

У неділю вранці Гек довідався від старого валлійця, що злочинці втекли, бо валлієць чхнув і видав себе. Гек розчарувався, бо у клунку, який загубили злочинці, виявилися грабіжницькі інструменти, а не скарби і гроші.

Гек признався валлійцеві, що глухонімий іспанець не хто інший, як індієць Джо. Хлопець попросив старого, щоб ніхто не знав, що це саме він натрапив на слід злочинців, бо індієць може його вбити.

Коли вдова Дуглас і ще деякі люди прийшли до валлійця, Гек сховався. Жінка була дуже вдячна старому за порятунок.

Батьки Беккі і тітка Поллі виявили, що дівчинка і хлопець кудись зникли після пікніка на пароплаві. Беккі мала заночувати в однієї жінки, але вона там не з'являлася. А тітка Поллі думала, що Том ночував у друга. Та от виявили зникнення дітей. Інші діти зовсім не помітили, чи були вчора Том і Беккі на пароплаві, коли всі поверталися додому.

Про подію біля будинку вдови Дуглас відразу забули, бо всі вирушили до печери, щоб шукати Тома і Беккі. Чоловіки досліджували найвіддаленіші закутки печери, але дітей ніде не було. Так минуло три жахливі дні й ночі. Містечко впало в безнадійний відчай. За цей час у корчмі, в номері другому, знайшли горілку, але ніякого скарбу там не було.

РОЗДІЛ ТРИДЦЯТЬ ПЕРШИЙ

ЗАБЛУДИЛИСЬ У ПЕЧЕРІ

У день пікніка Том і Беккі гралися у печері разом з усіма дітьми, але потім відійшли надто далеко і загубилися. Вони знайшли струмок, потім водоспад, довго йшли покрученим коридором то праворуч, то ліворуч, забираючись дедалі глибше в таємниче підземелля. Тож коли вони вирішили повернутися, то виявили, що дороги назад не знають. Свічки, які вони мали з собою, догоріли. Дітям хотілося їсти, та у них була лише вода, бо Том знайшов підземний струмок.

Діти не знали, скільки часу вони вже провели у печері. Та от Томові спало на думку дослідити бічні коридори. В одному з коридорів він побачив людську руку зі свічкою. Том радо скрикнув, та раптом побачив... індієця Джо. Хлопчик налякався, але індієць кинувся тікати і незабаром зник. Беккі була уже занадто квола, та Том вирішив дослідити ще один хід.

РОЗДІЛ ТРИДЦЯТЬ ДРУГИЙ

"ВИХОДЬТЕ! ЗНАЙШЛИСЯ!"

У вівторок загублених дітей не знайшли. Місіс Течер була дуже хвора і майже весь час марила. Тітка Поллі так глибоко сумувала, що її сиве волосся майже побіліло. Та ось уночі діти нарешті знайшлися. Усі зібралися у будинку судді, де Том розповідав про свою дивовижну пригоду. Він розповів, що в одній галереї знайшов маленьку дірку,

проліз крізь неї і побачив широкі хвилі Міссісіпі. На річці був човен з людьми, і Том попросив у них допомоги.

Гек захворів, і вдова Дуглас заборонила Тому розповідати про події в печері. Тижнів через два Гек одужав і Том вирушив до нього, щоб все розповісти. Будинок судді Течера був по дорозі, і Том зайшов побачитися з Беккі. Там Том дізнався, що суддя Течер ще два тижні тому наказав оббити двері до печери бляхою і замкнути їх на три замки. Том відразу сказав судді, що у печері сидить індієць Джо.

РОЗДІЛ ТРИДЦЯТЬ ТРЕТІЙ

ДОЛЯ ІНДІЙЦЯ ДЖО

Індієць Джо знайшли мертвим під дверима печери. Він намагався вибратися, але двері були підперті каменем. Недалеко від індієця стояв камінь з ямкою, куди дуже повільно капала вода зі сталактита. За добу набиралась одна десертна ложка. Капля падає й тепер, і падатиме й тоді, коли всі згадані події відійдуть у вічність. Досі туристи найдовше стоять біля цього каменя, який називається "Чаша індієця Джо". Індієця поховали коло входу в печеру.

Наступного ранку після похорону Том сказав Геку, що гроші і скарби не в "номері другому", а в печері. Друзі прихопили їжі, люльки, порожні мішки, сірники і подалися туди.

Вони забралися у печеру через дірку, яку знав тільки Том. Хлопці знайшли на скелі хрест, зроблений димом від свічки. Саме там Том бачив індієця Джо із свічкою в руці. Друзі довго міркували, поки зрозуміли, що гроші таки під скелею. Вони почали копати і знайшли хід, що вів під скелю. Хлопці знайшли там скриню із скарбом. Вони склали усе в мішки і вирішили сховати у вдови Дуглас на горищі її дровника.

Дійшовши до будинку валлійця, хлопці зупинилися перепочити. Старий валлієць побачив хлопців і повів до вдови. Друзі уже встигли скласти мішки на візок і потягли його з собою, а старому збрехали, що збирають брухт.

У вдови Дуглас зібралися всі імениті жителі містечка. Тут були Течери, Гарпери, Роджерси, тітка Поллі, Сід, Мері, священник, редактор газети. Вдова зустріла хлопців дуже лагідно і наказала їм одягнути нові костюми, які уже підготувала для них.

РОЗДІЛ ТРИДЦЯТЬ ЧЕТВЕРТИЙ

ТОМІВ СЮРПРИЗ

Поки хлопці вдягалися, Сід відкрив їм таємницю, чому влаштували вечірку: валлієць хоче розповісти усім, що це Гек вислідив розбійників, але Том зрозумів, що Сід усім уже про це роздзвонив.

За святковою вечерею у вдови старий валлієць, містер Джонс, розкрив перед слухачами таємницю участі Гека в оцій усій справі. Усі вдали здивування, а місіс Дуглас заявила, що вирішила взяти Гека до себе в дім і дати йому хороше виховання, а згодом, допоможе йому розпочати яке-небудь скромне діло.

Раптом Том сказав, що Гекові це не потрібно, бо той багата людина. Том приніс мішки і висипав на стіл купу золотих монет. Том про все розповів, а згодом полічили гроші. Їх виявилося трохи більше за 20 000 доларів.

РОЗДІЛ ТРИДЦЯТЬ П'ЯТИЙ

ЗВОРОТНА СТОРОНА БАГАТСТВА

Така величезна сума грошей, та ще золотом, здавалася майже неймовірною. Де б не з'являлися Том і Гек, їх шанували, вихваляли, милувалися з них. Місцева газетка надрукувала їхні біографії.

Вдова Дуглас віддала Гекові гроші в банк під шість відсотків річних, а суддя Течер, на просьбу тітки Поллі, зробив те саме з Томовими грошима. Та дуже швидко Геку набридло таке правильне і нудне життя. Йому не подобалося, коли вдовині слуги умивали його, чистили йому одяг, причісували його гребінцем і щіткою, щоночі клали його спати на огидно чисті простирала. Він мусив їсти виделкою і ножем, мусив користуватися серветками, тарілками, чайними чашками, мусив учитися по книзі, мусив ходити до церкви.

Через три тижні Гек зник. Том знайшов його у діжці за старою різницею. Гек уже вирішив не повертатися до вдови, але Том переконав його повернутися. Він сказав, що Гека не приймуть у розбійники, коли він не матиме пристойного вигляду, бо здебільшого розбійники належать до вищих кіл. Гек пообіцяв повернутися до вдови Дуглас, а Том пообіцяв, що сьогодні вони зберуть хлопців, організують ватагу і опівночі виголосять присягу на труні і розпишуться кров'ю.

ЗАКІНЧЕННЯ

Тут кінчається наш літопис. Оскільки це історія хлопчика, вона повинна зупинитися саме тут: якби її вести далі, то вона перетворилася б на історію дорослої людини. Більшість героїв цієї книги живе й досі; вони благоденствують і цілком щасливі.

Стислий переказ скорочено, автор: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу